

Eesti oma Horisont

Arenenud riikide kogemus õpetab meile, et sotsiaalse ja majandusliku heaolu tarvilikuks – aga mitte piisavaks – tingimuseks on korrastatud kõrgharidussüsteemi ja hästi funktsioneeriva teadusmaastiku sümbioos.

Ideaalses teadussüsteemis toetub hästi rahastatud laiapõhjalise püramiidi alusele inimkonna teadmiste piire kompav ja nihutav ning kogu maailma arenguedusse panustav tippteadus.

Tippteadus ei tunne riigipiire, kuid puhkeb enamasti õitsele paljude soodsate tingimuste kokkulangemisel. Tippude kasv tugineb eelkõige üksikutes riikides tehtavale heatasemelisele teadustööle, mida omakorda toetab pidev säravate ajude juurdevool.

Eesti on maailma mastaabis tilluke. Eesti keel on tõenäoliselt maailma väiksuselt teine keel, milles on olemas omakeelne tippteadus. Selle kiuste oleme teaduse sisulise külje arendamisel ja noorteadlaste kasvatamisel olnud väga edukad. Eestikeelse teaduse elujõulisust, kasvupinda ja globaalset haaret demonstreeris ilmekalt 6. jaanuaril Eesti Teaduste Akadeemias toimunud välismaal õppivate ja töötavate noorteadlaste konverents.

Häirivalt sageli ei realiseeru aga särasilmsete ja viljakate teadlaste töö meie kõigi ühise rikkuse kasvuna. Selles pole midagi Eestile eriomast. Ajakiri Science päris hiljuti Euroopa Liidu teadusvolinikult Carlos Moedaselt, mis on olnud tema esimese ametiaasta vältel kõige põrutavam. Tema sõnul alahindavad teadlased oma teadmisi, analüüsivõimet ja sellega kaasnevat mõju. Teadlased peavad olema nähtavamad ja kuuldavamad.

Et see nõnda oleks, tuleb osata nii teaduskeelt kui ka oma rahva keelt. Teaduskeele valdamine tähendab järjest enam suutlikkust lahti mõtestada ning kõigi hüvanguks konverteerida parimaid palu maailma teadustulemuste varasalvest. Ühiskonna teavitamine leitud lahendustest toimub läbi omakeelse ja ideaalis omaloomingul tugineva kommunikatsioonikanali. Nõnda on Horisont juba pool sajandit olnud nii maailma tippsaavutusi kui ka meie parimaid teadustulemusi kajastades sisuliselt üks meie riigi olulisi atribuute.

Tarmo Soomere, Eesti Teaduste Akadeemia president

Väärikal juubeliringil

Seekordne Horisont on väga eriline. Teie käes olev tavatult kriitvalge kaanevärviga ajakiri kuulutab Horisondi 50. aastakäigu algust.

Nii on väärika juubeli hõngu tunda ka kaante vahel, kus keskendutakse teemadele, mis olid ka 50 aastat tagasi teadlaste tähelepanu tulipunktis.

Pikemate lugude autorid on seekord eranditult Eesti noored teadlased, kelle on õpingud välismaale viinud. Hollandi vanima ülikooli, Leideni ülikooli järel doktorant Mihkel Kama annab Horisondi identiteedile üdini omases astronoomia valdkonnas ülevaate selle ala viimase poolesajandi põrutavamatest avastustest ja

tulevikuvõimalustest. Inglismaa Cambridge'i ülikooli doktorant Jürgen Jänes lahkab 1967. aasta jaanuaris ilmunud esimese Horisondi kaaneteemat ehk arenguid geneetika vallas. USA California tehnoloogiainstituudi järel doktorant Allan-Hermann Pool kirjeldab omakorda ambitsioonikaid uurimisprojekte, mille sihiks on piasajadeni lahti muukida inimaju olemuse mõistatus.

Nende autorite põnevate lugude soojas julgen kinnitada, et poole sajandi vanune Horisont on siiski hingelt noor ja hakkamist täis.

Head lugemist ja kohtumiseni märtsis!

Ulvar Käärt, peatoimetaja